

Litams: informatie verwerken via app

Tekst en foto's: Wilma Wolters

Een geitenhouder die gebruikmaakt van Litams krijgt de garantie dat zijn I&R altijd op orde is en dat het medicijngebruik gemakkelijk is te registreren. Zo'n 80 procent van de gebruikers zet het programma dan ook hiervoor in. Maar er kan zoveel meer mee.

“**V**an het gemiddelde kun je leven. Maar ik wil weleens weten welke geit in de stal zorgt voor mijn broodbeleg, en hoe dik ik kan smeren”, zo vat Peter van der Sar de manier waarop hij Litams wil inzetten samen. De mogelijkheid om alle data die je maar zou willen, snel, gemakkelijk en ter plekke vast te leggen: dat is eigenlijk in het kort wat Litams biedt. Hans van der Hoek, oprichter van Litams, bedacht in 2008 al dat de mobiele telefoon

alles zou gaan ‘opvreten’. “Een camera en gps, alles zit tegenwoordig op je telefoon. Gegevens worden opgeslagen in de cloud. En de kracht van *cloudcomputing* is niet alleen dat er gegevens worden verzameld, maar ook dat je daarmee anderen kunt helpen. Of zelf vooruitkomt.”

Het zo makkelijk mogelijk verzamelen van gegevens op de meest makkelijke plek, werd de basis voor Litams. In de stal dus, met een app op je mobiele telefoon. Niet 's avonds

nog een keer data invoeren en verwerken achter de computer.

Precision farming

Over wat voor gegevens hebben we het dan allemaal? I&R en medicijnregistratie, zoals al genoemd, maar Litams bouwde voor geitenhouders ook een melkmodule, die koppelt met de mpr-gegevens. Daarnaast kan het koppelen met verschillende melkstallen, bijvoorbeeld DairyMaster, en voersystemen, zoals VanderPas. Ook is er een koppeling met Qlip, zodat per melkophaalbeurt de melkgegevens worden ontvangen. En verder kun je bij elk dier elk gegeven noteren dat je maar wilt. Van der Sar is daar blij mee: "In het paspoort kan ik zelf een tekst typen, zit ik niet vast aan categorieën en vooraf toe te kennen codes of iets dergelijks. Zo kan ik noteren dat een geit een scheef uier heeft, vandaag een beetje moeilijk ademde of bijvoorbeeld dat een bok is afgevoerd omdat die is verwond door een andere bok, ik noem maar even iets." Het paspoort opvragen is na I&R de populairste actie, weet Van der Hoek. Zowel Van der Hoek als Van der Sar zijn ervan overtuigd dat je nooit te veel informatie kunt vastleggen. "Misschien dat je het nu nog niet direct gebruikt, maar wellicht over een paar jaar wel", zegt Van der Sar. "En we staan nu pas aan het begin van de technologische mogelijkheden", aldus Van der Hoek. "Mechanisatie heeft de productiviteit in de landbouw enorm verhoogd. Maar dat heeft

Met Litams wil hij ook daar naartoe. "Wij faciliteren het vastleggen en koppelen van gegevens. Dat bespaart jou tijd. Jij werkt vervolgens met die gegevens, het blijft ook jouw eigendom. Voor het analyseren van deze gegevens blijven adviseurs nodig, zoals ik het zie."

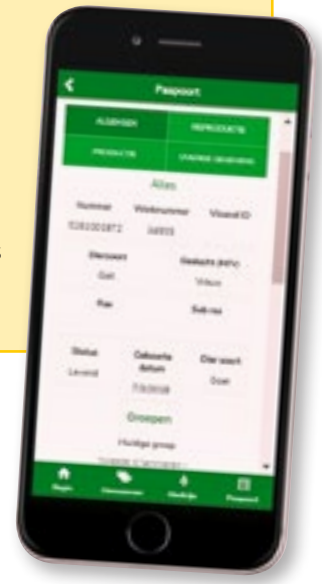
Selecteren

Van der Sar is nog maar kort overgestapt op Litams, maar verwacht veel van het beslissen met data. Vooral bij het beslissen met welke ouderlijn hij verder wil fokken. Hij geeft een voorbeeld: "Die ene bok lijkt altijd slechtere lammeren te geven, misschien kan ik iets terugvinden in zijn geschiedenis; is er iets met het dier gebeurd, of komt het vaker voor in de moederlijn? Een ander dier lijkt moeilijker te lopen. Met data ontdek ik misschien dat dit voortkomt uit een gewrichtsontsteking die het dier had op jonge leeftijd, of dat het in de ouderlijn zit." Zijn vriendin Bianca vult aan: "Ook met selecteren zullen wij het gebruiken. Wij willen kunnen selecteren op elk criterium dat we maar kunnen verzinnen. Bijvoorbeeld voor het fokken. Als we dieren zoeken waar we een lam van willen, kunnen we met behulp van Litams op alle kenmerken die we ooit ingevoerd hebben, selecteren. Dus we hoeven dan niet eerst een selectie te maken op basis van bijvoorbeeld productie en vervolgens de stal in te gaan om te ontdekken dat het dier een ongewenst uier type

Litams

Hans van der Hoek heeft samen met zijn broer in 2008 Litams opgericht. Toen al wisten zij dat ze met apps wilden werken om gegevens te verzamelen en die in de cloud wilden opslaan. In eerste instantie richtten ze zich op schapen en waren ze actief in Nederland, de EU en Nieuw-Zeeland. In 2016 werd Van der Hoek benaderd door een drietal geitenhouders in Nederland. Zij stapten over naar Litams, omdat die hen verzekerde dat de I&R en medicijnregistratie op orde zijn bij het volgen van de aanwijzingen in de app. In de afgelopen tijd heeft Litams het programma uitgebreid met mogelijkheden om tal van melkgegevens vast te leggen en te analyseren. Op dit moment werken er ongeveer vijftig geitenhouders met Litams.

De Litams-app, met hier een beeld van het paspoort van een dier.

'Precision farming heeft de toekomst'

de afgelopen jaren niet meer bijgedragen aan een verdere verhoging van die productiviteit. Om die nu verder te verhogen, hebben we de *precision farming technologie* nodig. Dat heeft de toekomst."

Volgens Van der Hoek zal de invloed van kunstmatige intelligentie (ki) steeds groter worden. "Dat betekent dat er in de cloud wordt uitgerekend welke genetische componenten bij jouw bedrijf en manier van houden het best presteren. Je krijgt dan een advies op maat. Dan zegt de software bijvoorbeeld met welke dieren je verder zou moeten en welk voer je ze zou moeten geven als je kaas wilt maken. Of er volgt een advies over welk klimaat je in de stal zou moeten hebben om de dieren optimaal te duurmelken."

heeft." Om die reden hamert Van der Sar er bij Van der Hoek continu op dat er een koppeling zou moeten komen met de melkcontrolegegevens. "Uit al die samengevoegde gegevens kan ik dan de dieren selecteren die in de stal niet opvallen, maar wel bij de beste honderd dieren horen die een constante productie laten zien, met hoge gehalten, uit goede ouderlijnen komen, rechte benen hebben, in hun leven nog geen problemen hebben gehad."

App: direct geregeld

In de ultieme situatie zou Van der Sar zijn dieren na het melken door een selectiebox laten lopen zodat de dieren in hun eigen pot terechtkomen. "Alle hoogproductieve dieren

bij elkaar, en de geit die bij bok Carlo moet, komt in een apart hok; de geiten die bij bok Cees moeten, gaan naar een andere plek." Van der Hoek geeft een ander voorbeeld: "Als je dierherkenning op je melkstal hebt, zou je vijf dagen lang een melding kunnen krijgen als een geit die antibiotica heeft gehad de melkstal in komt." Van der Sar heeft (nog) geen dierherkenning op de melkstal, maar voorziet de behandelde geiten van een rode streep. "Dan kan de melker het dier vinden en scannen, en direct zien wat er met haar is gebeurd, moet gebeuren, of hoe lang een bepaalde behandeling nog herhaald moet worden." Alle betrokkenen bij het bedrijf hebben daarom de app op hun telefoon, en werken daar ook mee. Dat ziet Van der Sar als een groot voordeel. "Stel dat ik uitval, dan kan een vervanger precies zien wat ik die ochtend heb gedaan en wat er speelt." ♪